

Postmodernizem 1. del

Nova podoba in nova abstrakcija

v umetniški zbirki NLB

 NLB Galerija Avla

Postmodernizem

1. del

Nova podoba in nova abstrakcija

»... S temi slikami so se uveljavili ekspresivna čustvenost, izlivi sanjskih prikazov, dramatična kombinacija barvnih potez, videli smo emblematske slike, v katerih je bila individualna in lokalna imaženirija, prenesena v dinamični splet iz modernizma podedovanih načel, znova smo lahko uživali v duhoviti risbi, ekstatičnem koloritu. Zavel je občutek, da so se neke nevidne spone razklenile, da je nastopilo obdobje skoraj infantilne sproščenosti, da je bilo znova mogoče naslikati nekaj zasebnega in nezavezujočega, lahkotnega in zafrkljivega, obenem pa je bila ta hibridna slikarska in kiparska tendenca povsem na voljo čistim zasebnim pretehtavanjem, individualnim mitologijam, ki so utegnile imeti daljšo življenjsko in umetnostno dobo.«
(Tomaž Brejč, Iz modernizma v postmodernizem, Sinteza, št. 61–64, december 1983, str. 15)

»... Povsem razumljivo je, da se je tudi pri nas nad sproščujočimi prednostmi postmodernizma navdušila mlada in najmlajša generacija, ki se je, ko je zamrl konceptualizem OHO-jevcev, z več ali manj sreče ukvarjala s slikarstvom z vidika primarnosti materiala ali pa se vračala k figuraliki v skoraj akademskem smislu. Posledica tega je precejšnje število mladih likovnikov, ki so se dokaj nekritično navdušili za novo možnost, saj jih je purizem primarnega slikarstva preveč omejeval.«
(Meta Gabršek Prosenč, Odmevi postmodernizma v slovenskem slikarstvu, prav tam, str. 23)

1

2

Nova podoba

Pred imena štirih umetnikov, Zmaga Jeraja, Živka Marušiča, Borisa Zaplatila in Metke Krašovec, smo dolžni zapisati besedo protagonistu tega novega nacionalnega trenda, ki so si pridobili zasluženno mesto v mednarodnem kulturnem prostoru. Za Jeraja velja to že zelo zgodaj, še preden je dobil priznanje doma in v drugih prostorih nekdanje skupne države. Potem ko ga je vodilni italijanski likovni kritik Enrico Crispolti vključil med razstavljalce svoje mednarodne razstave Dimenzije realnega (razstavo so po Beogradu predstavili tudi v ljubljanski Mestni galeriji leta 1967), so sledili njegovi nastopi, skupinski in posamezni, v Veliki Britaniji, Franciji, Nemčiji, Avstriji. Živku Marušiču je bil že uvodoma odprt bližnji italijanski prostor in preko tržaške galerije Torbandena dalje v Španijo ter Nemčijo. Boris Zaplatil je vstopil v postmodernizem s slikami, kipi, grafiko in krpankami (patchwork). Zlasti slednje so poleg slik ostale zapažene predvsem v tujini. Metka Krašovec pa je kot verjetno prva slovenska umetnica medvojne generacije delovala dlje časa v Združenih državah Amerike.

Za Jerajevo slikarstvo veljajo prav gotovo vse tiste značilnosti, ki so omenjene v splošnem uvodu sedanje predstavitve povzetem po Tomažu Brejcu: od ekspresivne čustvenosti, dramatičnih kombinacij barvnih potez, duhovite risbe, ekstatičnega kolorita do vedno bolj izrazite individualne mitologije. Nanjo se veže poseben umetnikov pogled na eksistencializem, na figuro, ki je v svoji nemoči kot iztisnjena v prostor ekspresivne mizanscene.

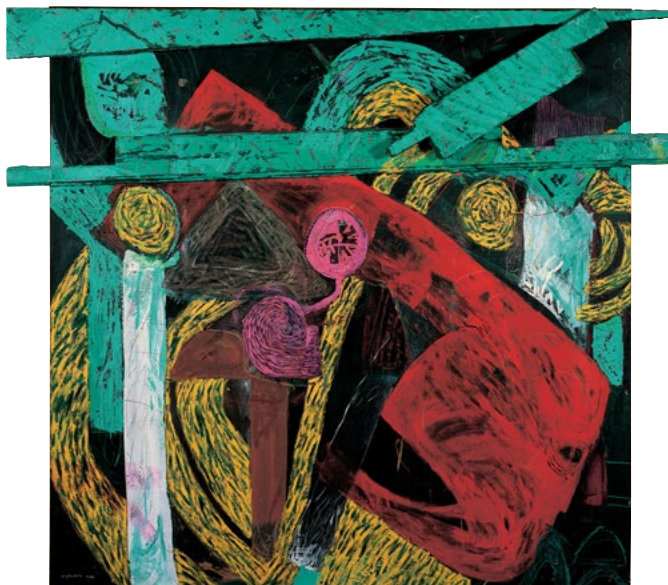
Marušičeva figura je v svoji ekstatičnosti vseeno prežeta z večjo mero čustvene razvnetosti, tudi igrivosti, lahkotnosti in, kot je bilo omenjeno v uvodu, zafrkljivosti.

Slikarski jezik Metke Krašovec je zagotovo pravi izliv sanjskih prikazov, metafizičnega stanja, se pravi odsotnosti in umišljene navzočnosti. V tem njenem nadrealnem svojstvu se predaja tudi njen znani urbani prostor pravi lokalni imažeriji.

Zaplatilov sestavljeni slikarski asemblaž sodi v uvodno postmodernistično časovno obdobje, nas nagovarja v svoji tehnični zapletenosti in prepletenosti z vprašanji, katerih odgovori tičijo v novodobni mišljenjski raznolikosti in postavljanju novih, neslutnih razsežnosti v likovni umetnosti tega trenutka.

3

4

Nova abstrakcija

Izbor del treh umetnikov, Franca Mesariča, Marjana Gumilarja in Milene Usenik, sodi bolj med izjeme kot pravila v našem postmodernizmu. Zapisali bi tudi lahko, da imajo ta dela pri vseh treh nosilcih neke vrste hibridne značilnosti z ozirom na njihov siceršnji umetniški opus, oziroma so dokaz, da so lahko ti umetniki izkoristili možnosti, ki jih je ponujal prav postmodernizem, da so namreč prehajali sproščeno iz ene faze v drugo, lahko rečemo tudi iz enega v drugi izem. Tako sodi Mesaričeva slika v čas po njegovem radikalnem realizmu, ko »se je posvetil barvno razgibani strukturi dvodimenzionalnega slikarskega prostora, ki jo je prav tako cepil na pokrajinsko domačijskost.« (Meta Gabršek Prosenec, *Odmevi postmodernizma v slovenskem slikarstvu*, prav tam, str. 27). Slika Milene Usenik (še na prehodu iz osemdesetih let) in slika Marjana Gumilarja (že iz začetka devetdesetih) pa izhajata še iz modernizma, točneje iz postinformelske struje, ki je že monokromatsko usmerjena v neke vrste nevtralno polje, v katerem se zlivajo med seboj modernistična in postmodernistična določila ter se ob tem tudi izničijo.

Aleksander Bassin, muzejski svetnik

5

6

Seznam del na razstavi

Zmago Jeraj, *Brez naslova*
1987, akril, platno,
70,5 x 90,5 cm
(slika 1)

Živko Marušič, *Brez naslova*
1988, olje, platno,
125,5 x 99,4 cm
(slika 2)

Metka Krašovec, *Tišina III*,
(Prešernov trg, 11. II. 1971),
1971, akrilna tempera, platno,
140 x 175 cm
(slika 3)

Boris Zaplatil, *Vincentova noč*
1985, olje, les, platno,
150 x 171,7 cm
(slika 4)

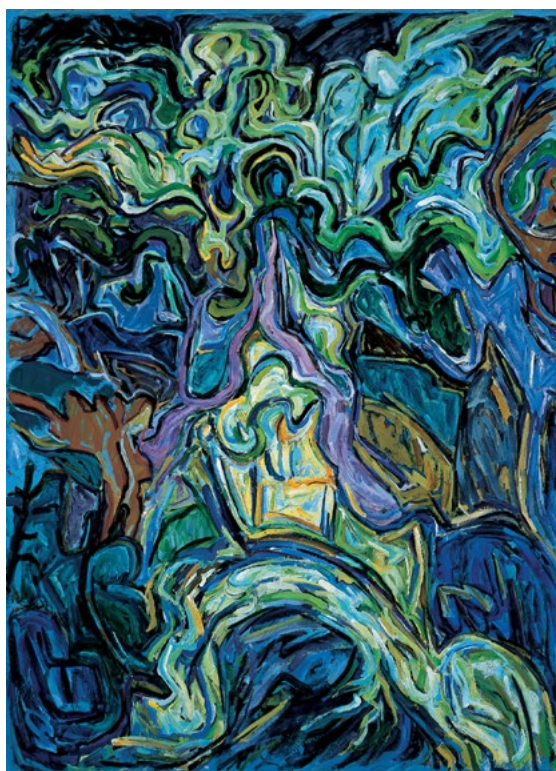
Franc Mesarič, *Modro III*
1980, akril, platno,
145 x 155 cm
(slika 5)

Marjan Gumilar, *Slika I*
1990, olje, platno,
130 x 130 cm
(slika 6)

Milena Usenik, *Znamenje*
1985, olje, platno,
180 x 130,5 cm
(slika 7)

Avtor razstave: Aleksander Bassin
Kustosinja asistentka: Meta Kordiš
Koordnacija izvedbe razstave: Igor Jenko, Meta Kordiš
Oblikovanje: Polona Pongračič, Petra Rodman - Bela design
Lektoriranje: Lilijana Dijakić
Tehnična izvedba: Sašo Mavsar - Fini oglasi

NLB d.d., Ljubljana, Zanja: Irena Čuk, direktorica NLB
Zavod za upravljanje kulturne dediščine, Ljubljana
Galerija Avla NLB, Trg republike 2, Ljubljana, 21. oktober 2021
Odperto vsak delavnik od 8.–18. ure. Vstop prost.
nlb.si/galerija

7